

HØJESTERETS DOM

afsagt mandag den 27. januar 2020

Sag 139/2019

(1. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Jan Børjesson, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Københavns Byret den 22. august 2018 (SS 4-8795/2018) og af Østre Landsrets 5. afdeling den 20. marts 2019 (S-3772-18).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Thomas Rørdam, Vibeke Rønne, Henrik Waaben, Oliver Talevski og Jørgen Steen Sørensen.

Påstande

Dommen er anket af T med påstand om ophævelse og hjemvisning til landsretten, subsidiært frifindelse.

Anklagemyndigheden har påstået fastsættelse af en fællesstraf med Østre Landsrets dom af 29. november 2019 i sagen anklagemyndigheden mod T, således at fællesstraffen fastsættes til den straf, der er udmålt ved den nævnte dom.

Supplerende sagsfremstilling

Også for Højesteret har anklagemyndigheden forevist en kreditkortkniv. Der er enighed om, at kniven svarer til den kniv, som tiltalen i sagen vedrører.

T er ved Retten på Færøernes dom af 22. februar 2019 straffet med fængsel i 60 dage for overtrædelse af bl.a. den færøske våbenlovgivning. Der er herunder tale om en række forhold

vedrørende overtrædelse af lagtingslov nr. 43 af 22. maj 1969 om våben m.v. med senere ændringer, bl.a. indførelse og forsøg på indførelse af skydevåben mv. Straffen er efter dommen betinget på vilkår, at T ikke begår noget strafbart i en prøvetid på et år fra endelig dom.

Dommen er for så vidt angår strafudmålingen stadfæstet ved Østre Landsrets dom af 29. november 2019. Det er for Højesteret oplyst, at T har søgt Procesbevillingsnævnet om tilladelse til anke af dommen til Højesteret, og at nævnet endnu ikke har taget stilling til denne ansøgning.

Retsgrundlag

Knivloven (lov nr. 376 af 27. april 2016 om knive og blankvåben m.v. med senere ændring) indeholder i §§ 1, 2 og 7 bl.a. følgende bestemmelser:

”§ 1. Knive og blankvåben m.v. må ikke bæres eller besiddes på offentligt tilgængelige steder, uddannelsessteder, i ungdomsklubber, fritidsordninger og lign., medmindre det sker som led i erhvervsudøvelse eller til brug ved jagt, lystfiskeri eller sportsudøvelse eller har et andet lignende anerkendelsesværdigt formål.

§ 2. Det kræver tilladelse fra politiet at erhverve, besidde, bære eller anvende ...

8) kårdestokke og andre blankvåben, der fremtræder som en anden genstand. ...

§ 7. Med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 2 år straffes den, der overtræder §§ 1 eller 2. ...”

Knivlovens § 1

Om knivlovens § 1 henvises til bemærkningerne om retsgrundlag i landsrettens dom. Det tilføjes, at der i forarbejderne til bestemmelsen anføres bl.a. (Folketingstidende 2015-16, tillæg A, lovforslag nr. L 107, s. 14 f.):

”Opregningen i lovteksten er ikke udtømmende, jf. ordene ”eller andet lignende anerkendelsesværdigt formål”. Således vil en kniv også kunne besiddes som led i anden lovlig fritidsaktivitet. Dette gælder f.eks. for personer, der dyrker friluftaktiviteter (vandreture, skovture, sejlture, spejderaktiviteter mv.) og i den forbindelse anvender kniv. Herudover er der en række andre tilfælde, hvor det ud fra formålet med bestemmelsen er tilladt at være i besiddelse af en kniv på offentligt sted.

Her tænkes navnlig på situationer, hvor det i forbindelse med transport af kniv fra ét sted til et andet ikke kan undgås, at kniven medbringes på (passerer) offentligt område. Kniven kan f.eks. være købt i en forretning, hvorefter den skal bringes hjem til bopælen. Der kan endvidere foretages ophold eller ærinder undervejs, når dette ud fra en samlet vurdering af omstændighederne må anses for rimeligt. ...”

Knivlovens § 2, stk. 1, nr. 8

Knivlovens § 2, stk. 1, nr. 8, er en videreførelse af tidligere bestemmelser i våbenloven og kan føres tilbage til Plakat af 24. december 1823 ang. Forbud mod at bære Kaardestokke eller andre deslige skjulte Vaaben.

Ved lov nr. 861 af 23. december 1987 blev der som § 4, stk. 2, nr. 1, i våbenloven indsat en bestemmelse, hvorefter justitsministeren kunne udstede forbud mod at indføre, ved overdragelse at erhverve, at besidde, bære eller anvende, at overdrage eller at overlade andre besiddelsen af bl.a. kårdestokke og andre tilsvarende skjulte våben.

Det fremgår af forarbejderne til den nævnte ændringslov (Folketingstidende 1987-88, 1. samling, tillæg A, lovforslag nr. L 92, sp. 1781), at dele af loven bygger på Afsluttende beretning om ændringer i våbenlovgivningen (betænkning nr. 1082/1986), afgivet af arbejdsgruppen vedrørende våbenlovgivningen.

Af den nævnte beretning fremgår bl.a. (s. 65 ff.):

I. Definition. Området for arbejdsgruppens overvejelser.

Blankvåben anvendes som et samlebegreb for våben, der har en klinge. Blankvåben kan være såvel skarpe våben, stødvåben som slagvåben.

...

II. Gældende regler.

...

I § 1 i Plakat 1823-12-24 er der fastsat følgende:

”Det skal for Fremtiden være Enhver forbudt, at falholde eller bære Kaarde, Dolk eller andre Vaaben, skjulte i Stokke, eller på anden Maade, saaledes at de ei have Udseende af Vaaben. Ligeledes skal det være forbudt at forfærdige eller istandsætte saadanne skjulte Vaaben.”

...

III. Arbejdsgruppens overvejelser.

...

2. Faldknive, kårdestokke og lignende.

...

Arbejdsgruppen foreslår ..., at forbuddet mod kårdestokke og lignende skjulte våben indsættes i våbenloven og våbenbekendtgørelsen, således at plakaten fra 1823 kan ophæves.”

Med hjemmel i bl.a. den nævnte bestemmelse i våbenlovens § 4, stk. 2, blev udstedt forskellige bekendtgørelser, herunder bekendtgørelse nr. 66 af 26. januar 2000 om våben og ammunition mv. Efter denne bekendtgørelses § 14, stk. 1, nr. 6, var det forbudt uden tilladelse fra politimesteren (politidirektøren) at erhverve, besidde, bære eller anvende kårdestokke og andre tilsvarende skjulte våben.

Bemyndigelsesbestemmelsen i våbenloven blev ved lov nr. 217 af 31. marts 2004 om ændring af våbenloven nyaffattet som § 4, stk. 3. Efter denne bestemmelse kunne justitsministeren udstede regler om forbud mod at indføre, ved overdragelse at erhverve, at besidde, bære eller anvende, at overdrage eller at overlade andre besiddelsen af bl.a. kårdestokke og andre tilsvarende våben, der fremtræder som en anden genstand.

I forslaget til den nævnte ændringslov (Folketingstidende 2003-04, tillæg A, lovforslag nr. L 97, s. 3122) anføres bl.a.:

”Rigsadvokaten har ... oplyst, at det forekommer, at politiet finder knive, der er konstrueret, så de fremtræder som en ufarlig genstand, f.eks. som en lighter, en fyldepen eller kuglepen. Knive, der er skjult på denne måde, kan lettere passere en eventuel politikontrol end andre knive, og der er derfor mindre risiko for opdagelse og for straf for personer, der bærer sådanne knive på offentligt sted. Hertil kommer, at der næppe kan være noget anerkendelsesværdigt formål med at besidde sådanne knive. Rigsadvokaten foreslår på den baggrund, at det i våbenbekendtgørelsens § 14, stk. 1, tydeliggøres, at det ikke er tilladt at være i besiddelse mv. af knive, der er konstrueret sådan, at de fremtræder som en anden genstand.

Efter Justitsministeriets opfattelse er sådanne knive allerede omfattet af det gældende forbud mod at erhverve, besidde, bære eller anvende *kårdestokke og andre tilsvarende skjulte våben*, jf. våbenbekendtgørelsen § 14, stk. 1, nr. 6. Justitsministeriet vil dog ændre bemyndigelsesbestemmelsen i våbenlovens § 4, stk. 3, nr. 1, og våbenbekendtgørelsens § 14, stk. 1, nr. 6, således at det tydeliggøres, at forbuddet gælder knive, der fremtræder som en anden genstand.

Justitsministeriet foreslår på den baggrund, at § 4, stk. 3, nr. 1, bliver udvidet til også at omfatte enhåndsbetjente foldeknive, der er konstrueret således, at de i normal stand kan foldes ud ved brug af én hånd, foldeknive med todelt skæfte, hvis klinger kan foldes ud ved brug af én hånd, knive, der er konstrueret til at hænge om hals eller skulder, og som fra denne placering kan trækkes ved brug af én hånd, kastestjerner, kasteknive samt kårdestokke og andre tilsvarende våben, der fremtræder som en anden genstand.”

Som bilag 1 til lovforslaget var optaget Rigsadvokatens redegørelse om overtrædelser af våbenlovgivningen med hensyn til knive mv. I denne redegørelse anføres bl.a. (Folketingstidende 2003-04, tillæg A, lovforslag nr. L 97, s. 3136):

”4.1.3.6. Knive, der er skjulte i andre genstande

Det forekommer også, at politiet støder på knive, der er konstrueret, så de fremtræder som en ufarlig genstand.

I våbenbekendtgørelsens § 14, stk. 1, nr. 6, er der forbud mod at besidde kårdestokke og andre tilsvarende skjulte våben. Hvis en skjult kniv ikke er omfattet af dette forbud, afhænger det af knivens konstruktion i øvrigt, om kniven er omfattet af bekendtgørelsens § 14, og om det er lovligt at bære den på offentligt sted.

Eksempler på skjulte knive findes i billedmappen foto 22 og 30-32 (springknive udformet som lightere), foto 29 (springkniv udformet som fyldepen) og foto 34 (kuglepen med knivklinge). Disse knive er alle anset omfattet af bekendtgørelsens § 14, stk. 1, men var de i stedet forsynede med en skjult foldekniv, ville de ikke være omfattet af forbuddet i § 14, stk. 1, og foldeknive med en klinger under 7 cm ville i dag kunne bæres på offentligt sted.

Det bemærkes i den forbindelse, at Københavns Politi for nylig også har modtaget en foldekniv, der var skjult i en lighter. Endvidere henvises til foto 35, en kniv skjult i et kreditkortlignende plasticomslag.

Knive, der er skjult på denne måde, kan lettere passere en eventuel politikontrol end andre knive, og der er derfor mindre risiko for opdagelse og for straf for personer, der bærer sådanne knive på offentligt sted. Hertil kommer, at der næppe kan foreligge et anerkendelsesværdigt behov for at besidde knive, der er kamufleret på denne måde.

Vi foreslår derfor, at der i våbenbekendtgørelsens § 14, stk. 1, indsættes en bestemmelse, der forbyder besiddelse mv. af knive, der er konstrueret sådan, at de fremtræder som en anden genstand.”

På tidspunktet for knivlovens ikrafttræden den 1. juli 2016 fandtes den relevante bestemmelse i § 16, stk. 1, nr. 8, i bekendtgørelse nr. 1248 af 30. oktober 2013 om våben og ammunition mv. Efter denne bestemmelse var det forbudt uden tilladelse fra politidirektøren at erhverve,

besidde, bære eller anvende kårdestokke og andre tilsvarende våben, der fremtræder som en anden genstand.

I forarbejderne til knivlovens § 2 anføres bl.a.: (Folketingstidende 2015-16, tillæg A, lovforslag nr. L 107, s. 15 f.):

”Efter de nugældende regler, jf. våbenlovens § 4, stk. 2, nr. 1, kan justitsministeren bl.a. udstede regler om forbud mod at erhverve, besidde, bære eller anvende ... kårdestokke og andre tilsvarende våben, der fremtræder som en anden genstand.

Den omtalte bemyndigelse i våbenlovens § 4, stk. 2, nr. 1, er udnyttet i våbenbekendtgørelsens § 16, stk. 1, nr. 1-8, hvoraf det fremgår, at det er forbudt uden tilladelse fra politiet at erhverve, besidde, bære eller anvende ... kårdestokke og andre tilsvarende våben, der fremtræder som en anden genstand.

Forbuddet mod disse knive og blankvåben mv. gælder generelt og er således ikke begrænset til offentligt tilgængelige steder mv., men gælder besiddelse af knive alle steder, herunder på egen bopæl mv.

...

Forslagets § 2, stk. 1, indebærer en videreførelse af gældende ret med den ændring, at enhandsbetjente foldeknive ikke længere er omfattet af et særligt forbud. ...”

Knivlovens § 7

I forarbejderne til denne bestemmelse anføres bl.a. (Folketingstidende 2015-16, tillæg A, lovforslag nr. L 107, s. 18):

”Det forudsættes ... at *førstegangstilfælde* af overtrædelse af knivforbuddet i lovforslagets § 1, dvs. ulovlig besiddelse af kniv på offentligt tilgængelige steder, uddannelsessteder, i ungdomsklubber, fritidsordninger og lignende uden samtidig overtrædelse af lovforslagets § 2, stk. 1, som hidtil som udgangspunkt straffes med en bøde på 3.000 kr.

Hvis overtrædelse af lovforslagets § 1 sker med en kniv, der ikke lovligt kan besiddes efter lovforslagets § 2 uden politiets tilladelse, skal der straffes i sammenstød for begge overtrædelser, og der forudsættes i disse tilfælde fastsat en bøde på 5.000 kr.”

Anbringender

T har til støtte for påstanden om ophævelse af landsrettens dom anført, at der er behov for, at sagen kan blive bedre undersøgt i landsretten.

Til støtte for påstanden om frifindelse har han anført navnlig, at den foreliggende kreditkortkniv ikke er omfattet af knivlovens § 2, stk. 1, nr. 8, og at han havde et anerkendelsesværdigt formål med at være i besiddelse af den, jf. lovens § 1.

Bestemmelsen i knivlovens § 2, stk. 1, nr. 8, omfatter kårdestokke og andre blankvåben. Kreditkortkniven kan ikke anses for et blankvåben. Allerede derfor er kniven ikke omfattet af bestemmelsen.

Hertil kommer, at kniven ikke fremtræder som en anden genstand. Det afgørende er ikke, om kniven på grund af sin størrelse og udformning er let at skjule i beklædning og tasker mv., men om den ved fysisk besigtigelse fremtræder som en anden genstand. Det er ikke tilfældet. Bl.a. er kniven dobbelt så tyk som et kreditkort. Den har også et klart og tydeligt knivblad, og den kan foldes. Den har ikke – som kreditkort – logo, magnetstribе eller chip mv.

Kniven kan sammenlignes med en lille lommekniv (schweizerfoldekniv), der kan være lettere at skjule. Den kan også sammenlignes med en hobbykniv. Sådanne knive kan i højere grad fremtræde som andre genstande, men anses ikke for omfattet af § 2, stk. 1, nr. 8.

Beslaglæggelsen af kniven i Københavns Lufthavn skete i øvrigt ikke som følge af en overtrædelse af knivloven, men som konsekvens af de sikkerhedsregler, der finder anvendelse i lufthavne, og som udspringer af EU-regler på området. Efter disse regler er det forbudt i flykabinen at medtage bl.a. hobbyknive og andre knive med en bladlængde på mere end 6 cm, men sådanne knive kan efter reglerne medtages i indskrevet bagage. Også efter de særlige regler for Københavns Lufthavn gælder udtrykkeligt, at spidse og skarpe genstande kan medtages i den indskrevne bagage.

Hvis Højesteret måtte nå frem til, at kniven skal anses for omfattet af § 2, stk. 1, nr. 8, foreligger der i alle tilfælde ikke den nødvendige tilregnelser.

For så vidt angår knivlovens § 1 forelå der et anerkendelsesværdigt formål med at være i besiddelse af kniven. Efter bestemmelsen er det nu som udgangspunkt også forbudt at have små foldeknive på offentligt tilgængelige steder, og der er til gengæld sket en tilsvarende udvidelse af, hvad der kan være et anerkendelsesværdigt formål. Dette må der tages højde for i den foreliggende sag.

Han var ved en fejl kommet til at tage kniven med fra Færøerne til Danmark. Han var derfor nødt til at tage den med tilbage til Færøerne, hvor den er lovlig. Hans tilfælde svarer til det, der er beskrevet i forarbejderne til knivloven, hvor det i forbindelse med transport af kniv fra ét sted til et andet ikke kan undgås, at kniven medbringes på (passerer) offentligt område. Det gør i den forbindelse ikke nogen forskel, om transporten sker med fly eller med skib, eller i tilfælde af flytransport om kniven befinder sig i håndbagage eller indskrevet bagage.

Der foreligger i alle tilfælde heller ikke her den nødvendige tilregnelser. Man må kunne basere sig på Københavns Lufthavns egne bagageregler, som ikke forbyder de pågældende knive i lufthavnen.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at den foreliggende kreditkortkniv er omfattet af knivlovens § 2, stk. 1, nr. 8. Der er herunder tale om et blankvåben i bestemmelsens forstand.

Det afgørende efter bestemmelsen er, om blankvåbnet fremtræder som en anden genstand. Det er i den forbindelse ikke en betingelse, at våbnet fremtræder som en bestemt anden genstand. Det afgørende er kun, at det ikke fremtræder som et blankvåben.

Den foreliggende kreditkortkniv fremtræder efter sin form og størrelse ikke som et blankvåben. Den fremtræder derimod i betydelig grad som et kreditkort. Den er ikke udformet som en almindelig kniv, men kan foldes på en sådan måde, at den for så vidt angår længde og bredde har samme mål som et kreditkort. Den kan placeres steder, hvor det er almindeligt at opbevare kreditkort og ikke knive, f.eks. i en pung eller en kreditkortholder.

Bestemmelsen i § 2, stk. 1, nr. 8, må i øvrigt fortolkes i lyset af sit formål, der er at forebygge de misbrug, som knive, der fremtræder som en anden genstand, kan give anledning til. De kan navnlig lettere passere en eventuel kontrol med deraf følgende mindre risiko for opdagelse og straf. Det gælder også for den foreliggende kreditkortkniv.

For så vidt angår spørgsmålet om overtrædelse af knivlovens § 1 havde T ikke noget anerkendelsesværdigt formål med at være i besiddelse af kniven. Dette er særligt klart, såfremt kniven anses for omfattet af lovens § 2, stk. 1, nr. 8, idet han i så fald under ingen omstændigheder måtte besidde den uden politiets tilladelse. Det gælder imidlertid også, selv om kniven ikke

måtte være omfattet af denne bestemmelse. Han var således ikke i besiddelse af kniven i Københavns Lufthavn, fordi han f.eks. lige havde købt den og skulle bringe den hjem på bopælen.

Det er desuden tilstrækkeligt til at straffe efter knivloven, at besiddelsen kan tilregnes T som uagtsom, jf. straffelovens § 19.

Der bør i overensstemmelse med forarbejderne til knivloven som udgangspunkt udmåles en bøde på 5.000 kr. Det skal imidlertid tages i betragtning, at T ved Østre Landsrets dom af 29. november 2019 er idømt betinget fængsel i 60 dage med prøvetid i et år. Der skal derfor efter straffelovens § 61, stk. 1, fastsættes en fællesstraf, som bør svare til den straf, der er udmålt ved den nævnte dom.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens problemstillinger

T er i landsretten dømt for overtrædelse af knivlovens § 1 ved i sikkerhedskontrollen i Københavns Lufthavn at have været i besiddelse af den omhandlede kreditkortkniv. Det er i den forbindelse lagt til grund, at han har handlet uagtsomt.

Han er samtidig frifundet for at have overtrådt lovens § 2, stk. 1, nr. 8.

Højesteret finder ikke grundlag for at ophæve landsrettens dom. Sagen angår herefter, om der foreligger en overtrædelse af de nævnte bestemmelser i knivloven, og hvilken straf der i givet fald skal udmåles.

Overtrædelse af knivlovens § 2, stk. 1, nr. 8

Efter knivlovens § 2, stk. 1, nr. 8, er det forbudt uden tilladelse fra politiet at erhverve, besidde, bære eller anvende kårdestokke og andre blankvåben, der fremtræder som en anden genstand. Det fremgår af bestemmelsens forarbejder, at der er tale om en videreførelse af hidtil gældende ret.

Loven indeholder ikke nogen definition af udtrykket ”blankvåben”. I overensstemmelse med forarbejderne til ændringen af våbenloven ved lov nr. 861 af 23. december 1987 må udtrykket

imidlertid anses for anvendt som samlebegreb for våben, der har en klinge, jf. Afsluttende beretning om ændringer i våbenlovgivningen (betænkning nr. 1082/1986) s. 65. Den foreliggende kreditkortkniv må på den baggrund anses for et blankvåben i bestemmelsens forstand.

Spørgsmålet er herefter, om kniven kan siges at fremtræde ”som en anden genstand”.

Det anførte udtryk kom ind i våbenloven ved lov nr. 217 af 31. marts 2004. I forarbejderne til denne lov er der som eksempler på våben, der forudsættes omfattet, nævnt knive, der fremtræder som en ufarlig genstand, f.eks. en lighter, en fyldepen eller en kuglepen. Det er i den forbindelse anført, at knive, der er skjult på denne måde, lettere end andre knive kan passere en eventuel politikontrol, og at der derfor er mindre risiko for opdagelse og straf for personer, der bærer sådanne knive på offentligt sted. Der er samtidig henvist til en redegørelse fra Rigsadvokaten, hvor der bl.a. omtales knive skjult i kreditkortlignende plastikomslag.

Den foreliggende kreditkortkniv fremtræder umiddelbart ikke som en kniv, men som en kreditkortlignende genstand. Herefter – og i lyset af det anførte om bestemmelsens forarbejder og formål – finder Højesteret, at kniven må anses for omfattet af § 2, stk. 1, nr. 8. T er derfor skyldig i overtrædelse af bestemmelsen.

Overtrædelse af knivlovens § 1

Efter knivlovens § 1 må knive og blankvåben m.v. ikke bæres eller besiddes på bl.a. offentligt tilgængelige steder, medmindre det sker som led i f.eks. erhvervsudøvelse eller har et lignende anerkendelsesværdigt formål.

Af de grunde, som landsretten har anført, tiltræder Højesteret, at T ikke havde et anerkendelsesværdigt formål med at besidde kniven i Københavns Lufthavn. Højesteret har herved ikke taget stilling til, om den omstændighed, at kniven som anført er omfattet af knivlovens § 2, stk. 1, nr. 8, i sig selv indebærer, at der ikke efter lovens § 1 kan foreligge et anerkendelsesværdigt formål med at besidde den.

Strafudmåling og konfiskation

Det fremgår af forarbejderne til knivloven, at i tilfælde, hvor overtrædelse af bestemmelsen i § 1 sker med en kniv, der efter § 2 ikke lovligt kan besiddes, skal der straffes efter begge be-

stemmelser. Det fremgår også, at straffen i førstegangstilfælde forudsættes fastsat til en samlet bøde på 5.000 kr.

T er ved Østre Landsrets dom af 29. november 2019 straffet med betinget fængsel i 60 dage med prøvetid i et år for overtrædelse af bl.a. straffeloven og den færøske våbenlovgivning. Forholdet i den foreliggende sag er begået forud for denne dom.

Højesteret finder, at der ikke er grundlag for efter straffelovens § 61, stk. 1, at fastsætte en anden retsfølge end den, der er fastsat ved den nævnte dom. Det bør derfor have sit forblivende med landsrettens dom af 29. november 2019, dog således at der sker konfiskation af den omhandlede kniv.

Sagsomkostninger

Efter sagens udfald skal T betale sagsomkostninger for byret og landsret. Efter omstændighederne – herunder behovet for afklaring af rækkevidden af knivlovens § 2, stk. 1, nr. 8 – skal statskassen betale sagens omkostninger for Højesteret.

Thi kendes for ret:

Det har sit forblivende med Østre Landsrets dom af 29. november 2019.

Den indankede doms bestemmelse om konfiskation af kreditkortkniven stadfæstes.

T skal betale sagens omkostninger for byret og landsret. Statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.